

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

Περὶ ὀβελίσκων.

"Οταν ὁ περιηγητής τῆς Αἴγυπτου βλέπῃ περὶ ἑαυτὸν ἀΐδια μνημεῖα ἔθνους ἐξαλειφθέντος πρὸ αἰώνων ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ἐν ὦ τόσα ἄλλα, τὰ ὅποια ὡς ὁδοιπόροις διῆλθον ἐκεῖθεν, δὲν ἀφῆκαν οὔτε ἵχνος τῆς ὑπάρξεως των, δὲν δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅτι τοιαῦται τερατώδεις οἰκοδομαὶ ἀνυψώθησαν χωρὶς σκοπόν· Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῷ ὅντι τῶν Αἴγυπτίων εἰχεν, ὡς φαίνεται, δύο ἀντικείμενα· νὰ ἐκπλήττῃ μὲν τὰς ὅψεις διὰ τῆς μεγαλοπρεπείας, νὰ διεγείρῃ δὲ εἰς τὸ πνεῦμα διαφόρους ἰδέας διὰ τοῦ πλήθους καὶ τῆς διαθέσεως τῶν ὠραιόματων. Ἄλλ' ἐν μέσῳ τῶν ὑψηλῶν οἰκοδομῶν, τῶν ὅποιων ὁ χαρακτὴρ ἀναλογεῖ μὲ τὴν ἀπειρον ἔκτασιν τῆς περικυκλούσης τὴν Νειλῷαν κοιλάδα ἐρήμους καὶ μὲ τὸν πλατύτατον ὄρίζοντα, τὸν ὅποιον δὲν σκοτίζουσι ποτὲ τὰ νέφη, μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων σφυγγῶν, τῶν ὅγκωδεστάτων πυλώνων, καὶ τῶν κολοσσαίων στύλων διακρίνονται διὰ τὴν ἀντίθεσιν τῆς κομψότητος ἐν ταύτῳ καὶ τοῦ ὑψους των, καθὼς καὶ διὰ τὴν λαυρίστητα τῶν χρωμάτων οἱ ὀβελίσκοι· ὅθεν καὶ ὁ Καμβύσης, ὅτε πορθῶν τὴν Αἴγυπτον ἥλθε νὰ πολιορκήσῃ τὴν Ἡλιούπολιν, ἔκθαμβος εἰς τὴν θέαν ὀβελίσκους ἔχοντος ὕψος 120 πήχεων, διέταξε παρευθὺς νὰ σβέσωσι τὴν πυρκαϊάν, ἥτις προχώρησεν ἥδη εἰς τὴν βάσιν μονολίθου, ὥστ' αὐτὸς, ὅστις δὲν ησθάνθη τὸν ἐλάχιστον

οίκτον εἰς τὴν καταστροφὴν τόσων ἄλλων καταστημάτων, ἐσεβάσθη τὸ ὡραῖον τοῦτο τῆς τέχνης ἔργον [1]. Ὄπάρχει ἄρα περιέργον νὰ γνωρίσωμεν δχι μόνον τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἀξιοπρέπειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν συμβολικὴν σημασίαν τῶν ἐπιγραφῶν, αἱ ὁποῖαι κατασκεπάζουσι τὰς πλευρὰς τῶν ὅβελίσκων.

Κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν ἱερέων τῆς Αἰγύπτου διασωθείσας μέχρις ἡμῶν ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτον, τὸν Διόδωρον, τὸν Πλίνιον καὶ ἄλλους συγγραφεῖς, οἱ μονάρχαι τῆς χώρας ταύτης θέλοντες νὰ ἀποδείξωσι τὴν πρὸς τοὺς Θεοὺς εὐσέβειαν καὶ εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς βασιλείας των, σκοπεύοντες δὲ καὶ νὰ διαιωνίσωσι τὴν μνήμην διαφόρων πολεμικῶν κατορθωμάτων, ἐφιλοτιμοῦντο νὰ ἀνεγείρωσι ναοὺς πολυτελῶς καθωραΐσμένους ἀπὸ τὴν τέχνην, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ θρησκευτικὸν πνεῦμα ὑψώθησαν οἱ διάφοροι ὁβελίσκοι φέροντες σχηματισμοὺς παντοδαπῶν πτηνῶν καὶ τετραπόδων, πρὸς δὲ τούτοις καὶ φανταστικῶν πραγμάτων [2]. Ἡ ιστορικὴ δὲ αὕτη μαρτυρία ἐπεβεβαιώθη καὶ ἀπὸ τὴν ἔρμηνείαν τῶν ἱερογλύφων, τὴν ὁποίαν ἐφεύρεν ὁ περίφημος Χαμπολίων· ὥστε ἡδη ὑπάρχει γνωστὸν, ὅτι ἔκαστον μνημεῖον φέρει τὸ ὄνομα τοῦ ἀνεγέραντος αὐτὸ βασιλέως καὶ παριστάνει τὰ συμβάντα τῆς βασιλείας του· ὅσάκις δὲ ἡ αὐτὴ οἰκοδομὴ ἀνήκει εἰς δύω ἢ τρεῖς βασιλεῖς, ἔχει τὸ ὄνομα ἔκαστου αὐτῶν κατὰ τὸ μέρος μόνον, τὸ ὅποιον ἔκαστος ἀνύψωσεν. Ἔκτὸς δὲ τούτου οἱ Αἰγύπτιοι ἐμίγνυον πάντοτε ἐπ' αὐτῶν τοὺς ὅμνους τῶν Θεῶν μὲ τὰ ἐγκώμια τῶν βασιλέων, ίστοροῦντες ταῦτα ἐν εἴδει θρησκευτικῶν μύθων, καθὼς ἀναφέρει ὁ ἵερος Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς [3] θέλει δὲ φανῆ καὶ ἐκ τῶν κατωτέρω ρήθησομένων. Συγχωρεῖται ἄρα νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ ἀπειράριθμοι ἐπιγραφαὶ ἐγγεγλυνμέναι εἰς τὰς πλευρὰς, αὐτόχρημα σελίδες τῶν χρονι-

(1) Πλίν. Φυσ. Ιστορ. XXXVI, 9.

(2) Ἀππ. Μαρκελίνος Ιστορ. XVG. 4.

(3) Στρωμ. V. I.

κῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπολεσθεῖσαι τρόπον τινὰ διὰ τόσων αἰώνων, ἀνευρέθησαν καὶ ἥδη δίδουσιν ὕλην εἰς τὴν ἱστορίαν διὰ τῆς γινομένης ἀκαταπαύστως προόδου περὶ τὴν τῶν τοιούτων μελέτην

‘Απατῶνται ἐπομένως ὅσοι ἔξέλιθον τοὺς ὄβελίσκους ὡς γνώμονας προωρισμένους νὰ δεικνύωστι τὰς διαιρέσεις τοῦ χρόνου ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἡ περὶ τὰ προπύλαια τῶν ναῶν κατὰ δύω θέσις των δύναται νὰ πληροφορήσῃ ὅτι δὲν ἐκτίσθησαν διὰ κάμμιαν ἀστρονομικὴν χρῆσιν. Πρέπει ὅμως νὰ ὅμολογήσωμεν ὅτι ἡ παραδοξολόγος γνώμη τοῦ Κιρχέρου [ὅστις συνέγραψε τὸν Αἴγυπτιακὸν Οἰδίποδα] δικαιολογεῖται κατά τινα τρόπον· διότι εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅτε ἡ Ρωμαϊκὴ δύναμις ἔξαλειψεν ἀπὸ τὸν παγκόσμιον χάρτην ὅλα τὰ ἔθνη, αἱ θρησκευτικαὶ διδασκαλίαι τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως συναπαντήθησαν· ἐκ τούτου δὲ προῆλθε νέα τις κλίσις εἰς τὰς θεωρητικὰς ἐρεύνας, ἡ πνευματοκρατία ὑπερίσχυσε καὶ τὰ πάντα ὑπῆγοντο εἰς νέον ἔξηγήσεως σύστημα. Τοῦτο τούλαχιστον μαρτυροῦσι σύγχρονοι τινες τῆς ἐποχῆς ταύτης συγγραφεῖς περὶ τῶν ὄβελίσκων καὶ τῆς Ἱερογλυφικῆς γραφῆς.

Αἱ ὄβελοι εἰδεῖς αὗται οἰκοδομαὶ, τὰς ὁποίας οἱ μονάρχαι προθυμήθησαν νὰ ἀνεγείρωσιν ἀπὸ συνείτην λίθον ἥσαν ἀφεωμέναι εἰς τὸν ἥλιον· τὸ σχῆμα δὲ αὐτῶν παριστάνει συμβολικῶς τὰς ἀκτίνας τοῦ ἀστέρος τούτου· ὁ δὲ Πλίνιος ἀναφέρων περὶ τοῦ ὄβελίσκου, τὸν ὁποῖον ὁ Αὔγοντος ἔστησεν εἰς τὸν μέγαν ἵπποδρομον καὶ εἰς τὸ Ἀρειον πεδίον, προστίθησιν ὅτι καὶ οἱ δύω φέρουσιν ἐπιγραφὰς ἔξηγούσας τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως κατὰ τὰ δόγματα τῶν Αἴγυπτιων [1]. ‘Ο δὲ Πορφύριος διατελεῖται ὅτι αἱ πυραμίδες καὶ οἱ ὄβελίσκοι ἔξισου ἥσαν ἀνατεθειμένοι εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ πυρός [2]. τέλος ὁ ἄγιος Κύριλλος λέγει ὅτι οἱ Αἴγυπτοι ἐγχαράττοντες ἐπιγραφὰς εἰς τοὺς ναοὺς καὶ

(1) Ἰστορ. φυσ. XXX. VI. 8.

(2) Πορφ. παρ Ἔστεβ. Εὐαγγ. προπαρασκ. III. 7.

τοὺς ὄβελίσκους, δὲν ἔκρινον ἀρμόδιον τὴν χρῆσιν τῶν κοινῶν γραμμάτων, ἀλλὰ διὰ σημείων παριστανόντων τὴν ἀληθή τῶν πραγμάτων οὐτίαν ἀπεκάλυπτον εἰς τοὺς σοφοὺς βαθείας μυστικὰς γνώστεις [1].

Ἐκ τούτων λαμβάνομεν ἀφορμὴν νὰ ἐρευνήσωμεν τὴν ἀρχὴν τοῦ σχῆματος τῶν ὄβελίσκων εἴπαμεν δὲ ἡδη, ὅτι ὁ Κίρχερος τὸ ἔθεώτερον ὡς σύμβολον ἀφηρημένων φιλοσοφικῶν λόγων ἀλλ' ὁ Ζυεγα σοφὸς συγγριφεὺς τοῦ περὶ χρήσεως καὶ ἀρχῆς τῶν ὄβελίσκων βιβλίου δοξάζων ὀρθότερα ἵστως, ἐνόμιζεν ὅτι αἱ στήλαι ἐγένησαν τοὺς ὄβελίσκους. Ἡ ἀπλὴ ὅμως παράδοσις τῶν μνημείων τούτων ἀρκεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ὑπάρχει τὶ κοινὸν μεταξὺ ὄβελίσκου καὶ στήλης. Ὁπωσδήποτε δὲν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα ἡ γεωμετρικὴ ἰδέα τῆς τε πυραμίδος καὶ τοῦ ὄβελίσκου, τὰ χρησιμεύσοντα εἰς τὴν λάξευσιν ἢ τὴν μετακομιδὴν τῶν λίθων ἐργαλεῖα ὑπάρχουσι σημεῖα ἀναμφισβήτητα μεγάλης κατὰ τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας προόδου, ἥτις δὲν δύναται νὰ κατορθωθῇ εἰμὴ μετὰ πολλούν; αἰώνας. Καὶ οἱ μὲν ὄβελίσκοι φέρουσιν ἀκριβῶς ἐγγεγλυμμένην τὴν χρονολογίαν τῆς ἀνεγέρσεως των, εἰς δὲ τὰς πυραμίδας δὲν φαίνεται ἐπιγραφὴ κακίνεος εἴδους: γνωρίζομεν δὲ μόνον ὅτι κατάγονται ἀπὸ τοὺς ἀπωτάτους χρόνους τῆς Αἰγυπτιακῆς ἱστορίας, καὶ ὅτι ἡ μνήμη τῆς οἰκοδομῆς των ἦτο συγκεχυμένη παράδοσις καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Ἡροδότου, ὀλίγῳ δηλ. μετὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον εἰσβελὴν τῶν Περσῶν, ἢ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε. αἰώνος πρὸ χριστοῦ. [2]

Ἄγνοοῦμεν δὲ ὅποίους μηχανικοὺς τρόπους μετεχειρίζησαν οἱ Αἰγύπτιοι εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῶν ὄβελίσκων ἀλλ' ὅτε λέγετο ὁ Πλίνιος περὶ τοῦ ὑψωθέντος εἰς τὴν Μέμφιν ὄβελίσκου πλησίον τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Μνέβις παρὰ τοῦ βασιλέως Ραμσῆ παριστάνει τὴν περὶ τούτου κατ' ἐκεῖνον

(1) Κύριλ. ἀνασκευὴ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ Βιβλ. IX.

(2) Ἡρόδοτ. Εὐγέρπ. II. 128. Διόδορ. Σικελ. I. 64. Πλίν. φυσ. XXXVI 12.

τὸν καιρὸν γνώμην. "Εἰχεν 120 πήχεις ὕψους, ἔνδεκα δὲ περιφερείας καὶ λέγεται ὅτι 120 χιλιάδες ἀνθρώπων εἰργάζοντο· ὁ δὲ μονάρχης φοβούμενος, ὅτε ἥλθε καιρὸς νὰ τὸν στήσωσι, μῆπως αἱ μηχαναὶ ὑποκύψωσιν εἰς τὸ βάρος, ἔδεσε τὸν υἱόν του εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄβελίσκου, διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς ἐργάτας περισσοτέραν προθυμίαν εἰς τοὺς κόπους καὶ προσοχὴν."

'Αλλὰ τὰ σχέδια τῆς κατὰ τὴν Αἴγυπτον περιηγήσεως τοῦ Κ. Ροζελλίνη [μνημεῖα τῆς Αἴγυπτου καὶ τῆς Νουβίας] περιέχουσιν ἐν παράδειγμα κινητικῶν μηχανημάτων μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου. Πρόκειται δὲ περὶ τῆς μετακομιδῆς κολοσσαϊκοῦ ἀγάλματος, τὸ ὅποῖον ἐτέθη ἐπὶ ἐλκύθρου κινουμένου ἀπὸ τέσσαρας παραλλήλους σειρὰς 42 ἀνθρώπων ἑκάστην, ἐκτὸς τοῦ πρωτοστάτου, συνδεδεμένας διὰ καλῳδίων εἰς δὲ τὰ γόνατα τοῦ μονολίθου ὁ μηχανικὸς ἴστάμενος ὅρθιος διευθύνει τὰς κινήσεις τῶν ἐργατῶν, ἐν φαντασίᾳ φαίνεται ἀνθρωπος ἐπιχέων ὕδωρ εἰς τὰ συντεταμένα καλώδια διὰ νὰ τὰ καταστήσῃ βέβαια εὐκαμπτότερα. 'Ιδοὺ τί λέγει ὁ Ἡρόδοτος περὶ οἰκοδομῆς τῆς μεγάλης πυραμίδος. [1]

"Ἐποιήθη δὲ ὡδεὶς αὕτη ἡ πυραμὶς ἀναβαθμῶν τρόπον, τὰς μετεξέτεροι κρώσσας, οἵ δὲ βωμίδας δινομάζουσι. Τοιαύτην τὸ πρώτον ἐπει τε ἐποίησαν αὔτην, ἥσειρον τοὺς ἐπιλοίπους λίθους μηχανῆσι ξύλων βραχέων πεποιημένησι· χαμάθεν μὲν ἐπὶ τὸν πρῶτον στοῖχον τῶν ἀναβαθμῶν ἀείροντες, ὅπως δὲ ἀνίοι ὁ λίθος ἐπ' αὐτὸν εἰς ἐτέραν μηχανὴν ἐτίθετο ἐστεῶσαν ἐπὶ τοῦ πρώτου στοῖχου· ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν δεύτερον εἴλκετο στοῖχον ἐπ' ἄλλης μηχανῆς· ὅσοι γὰρ δὴ στοῖχοι ἦσαν τῶν ἀναβαθμῶν, τοσαῦται καὶ μηχαναὶ ἦσαν. Εἴτε καὶ τὴν αὔτην μηχανὴν ἐοῦσαν μίαν τε καὶ εὐβάστακτον μετεφόρεον ἐπὶ στοῖχον ἔκαστος, ὅπως τὸν λίθον ἐξέλαιεν λελέχθω ἡμῖν ἐπ' ἀμφότερα κατά περ λέγεται."

---

(1) Εἰτέρπ.

Δὲν ἐμάθομεν τίποτε ἀκριβὲς ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς οὕτε περὶ τοῦ τρόπου τῆς μετακομιδῆς τῶν ὁβελίσκων ὑποτίθεται δὲ μόνον ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ὡφελοῦντο ἀπὸ τὴν πλημμύραν τοῦ Νείλου, καὶ ὅτι ἀφ' οὐ τοὺς ἔφερον ὡς τὸν τόπον, τοὺς μετεκύλιον διὰ μοχλῶν κτλ. Τοῦτο δὲ ὑπάρχει τόσῳ πιθανώτερον, ὅσῳ τὴν αὐτὴν μέθοδον μετεχειρίσθησαν καὶ οἱ Γάλλοι μεταφέροντες τὸν Λουξόρο ὁβελίσκον διὰ τοῦ Νείλου ἀπὸ τὰς Θήβας μέχρι τοῦ λιμένος, ἐκεῖθεν δὲ μέχρι τῆς πόλεως τῶν Παρισίων, ὅπου ἥδη φαίνεται.

Ο δὲ Πλίνιος διηγεῖται πῶς ἥλθεν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν ὁ τεθεὶς παρὰ τοῦ Φιλαδέλφου Πτολεμαίου εἰς τὸ Ἀρσινοῖον ὁβελίσκος ὅτι δηλ. μετεκομίσθη διὰ τοῦ ποταμοῦ εἰς τὸν τόπον ὅπου ἥδη κεῖται κατά τινας μὲν παρὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος Σατύρου, κατά τινας δὲ παρὰ τοῦ Φοίνικος χάριν δὲ τούτου ἥνοιχθη διώρυξ ἀπὸ τὴν ὅχθην τοῦ Νείλου ὡς τὸν τόπον, ὅπου ἴστατο, καὶ δύω μεγάλα πλοῖα φορτωμένα μὲν μεγάλας πέτρας ἐνὸς κυβικοῦ ποδὸς ἐδέχθησαν τὸν μανόλιθον, τοῦ ὅποιον τὰ ἄκρα ἤγγιζον τὰς ὅχθας τῆς διώρυγος κτλ. [1]

Οτε δὲ ἡ Ῥώμη ἀνηγορεύθη τοῦ κόσμου πρωτεύουσα, οἱ αὐτοκράτορες ἐφιλοτιμήθησαν νὰ τὴν καλλωπίσωσι μὲ αἰγυπτιακὰ μνημεῖα. ὅθεν κατὰ τὸν Ἀμμιανὸν μετεχειρίσθησαν ὑπεμεργέθη πλοῖα εἰς τὴν μετακομιδὴν τινὸς ὁβελίσκου διὰ νὰ τὸν ὑψώσωσι δὲ ἔστησαν μεγάλας δοκοὺς, τῶν ὅποιων ὁ ἀριθμὸς ἐσχημάτιζε δύσος μηχανῶν ἔπειτα ἔδεσαν μακρὰ καὶ χονδρὰ σχοινία, τὰ ὅποῖα περιπεπλεγμένα σφιγκτὰ ἐμπόδιζον τὴν θέαν τοῦ οὐρανοῦ. οὗτο δὲ κατ' ὅλιγον ὑψωθὲν εἰς τὸν ἀέρα τὸ βουνὸν τοῦτο διὰ τῆς βοηθείας πολλῶν χιλιάδων ἀνθρώπων ἐτέθη εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀμφιθεάτρου. [2]

Ἄλλοι δὲ ὁβελίσκοι οὗτοι παθόντες, καθὰς ὅλη ἡ πόλις τῆς Ῥώμης, ἀπὸ τοὺς πολέμους τῶν βαρβάρων ἐκείντο ἥδη

(1) Φυσ. Ἰστ. XXXVI. 9.

(2) Ἰστορ. XVII. 4.

κατὰ γῆς ἡμελημένοις ἔως οὐδὲ Πάπας Σιξτός ὁ Ε.^ρ τοὺς ἀνέστησε διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος Φοντάνα, δστις μετεχειρίσθη ἐκτὸς τῶν τροχαλιῶν καὶ σχοινίων καὶ δοκῶν 150 ἵππους, τεσσαράκοντα μεγάλας ἐργάτας εἴτε ὄνους [ἄργανα] μηχανὰς κινουμένας ἀπὸ 20 ἀνθρώπους καὶ δύο ἵππους ἑκάστην, ἀφοῦ περιετύλιξε τὸν ὁβελίσκον μὲ δοκοὺς καὶ σιδηροῦς κύκλους καὶ κρίκους· τὸ πᾶν δὲ ἐξετελεῖτο ἐν ἡχῷ σαλπίγγων καὶ κυμβάλων, καὶ ἐδαπανήθησαν εἰς τὸ ἔργον ὡς 400,000 φράγκα.

Οἱ μεγάλοι ὁβελίσκοι ἐλαξεύθησαν ἀπὸ τὸν λεγόμενον πυροποίκιλον ἥσυενίτην λίθον, δηλ. καθ' ἡμᾶς κόκκινον γρανίτην, προελθόντα ἀπὸ τὰ λατομεῖα τῆς Συένης κατὰ τὴν Θηβαΐδα, οἵ δὲ μικροὶ ἔγεναν ἀπὸ μελανὸν γρανίτην. Ταπάρχουσι δὲ, ὡς ἐρρέθη, μονόλιθοι, ἔχουσι τετράγωνον σχῆμα καὶ στενεύουσιν ἀπὸ τὴν βάσιν ὡς τὴν κορυφὴν, ἢτις τελευτᾶ εἰς ἡμίτομον κῶνον ἥσυενίτην.

Ἐκτὸς τῶν ὁβελίσκων τῆς ἐκλητίας τοῦ ἀγίου Πέτρου καὶ τῶν λεγομένων Quirinalis καὶ Esquilineus εἰς τὴν Ρώμην, καθὼς καὶ τοῦ εὑρισκομένου εἰς τὴν Ἀρλεάτην, ὅλοι οἱ λοιποὶ φέρουσι πλῆθος ἱερογλυφικῶν σημείων λαμβανομένων ἀπὸ τὸ γένος τῶν φυτῶν, τῶν ὄρυκτῶν καὶ τῶν ζώων, ἀπὸ τὰς τέχνας καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν φιντασίαν. Μνομάσθησαν δὲ ἱερογλυφικὰ εἴτε ἱερὰ γραφὴ, καθότι ἀπεκαλύφθησαν παρὰ τοῦ Τρισμεγίστου Ἐρμοῦ [Θώθ] ὅστις ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἔνσαρκος τῶν θεῶν σοφία, καὶ ἐπειδὴ ἦτε χρήσις καὶ ἐρμηνεία αὐτῶν ἦσαν καθήκοντα τῶν ἱερέων.

Ἐκ τῶν σημείων δὲ τούτων τὰ μὲν δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν εἰκονικὰ, διότι ζωγραφοῦται τρόντι καὶ οὕτως ἐνθυμιζούσι τὸ προκείμενον πρᾶγμα· τὰ δὲ ἴδεογραφικὰ, διότι παριστάνουσι φυσικόν τι ἀντικείμενον ἔχον τινὰ ἀναλογίαν γνωστὴν ἥ ἄγνωστον μὲ τὴν ἰδέαν, τὴν ὥποιαν ζητεῖται νὰ ἐκφράσωμεν· οὕτω π. χ. ἐπειδὴ ἐπιστεύετο ὅτι ὁ φοίνιξ βλαστάνει δώδεκα κλωνάρια κατ' ἔτος, τὸ κλωνά-

ριον τοῦ δένδρου τούτου ἐσήμαινε τὸν ἐνιαυτόν [1] · ὁ γὺψ
τὴν φύσιν καὶ τὸ θῆλυ γένος, διότι οἱ Αἰγύπτιοι ἐπίστευον
ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀρσενικὸν γένος τοῦ πτηνοῦ τούτου καὶ ὅτε
γονιμοποιεῖται ἀπὸ τὸν ἄνεμον [2], ἡ μέλισσα ἐδήλου κατὰ
τὸν Ἀμμιανὸν, τὸν βασιλέα ἐπειδὴ ἀν καὶ συμφέρῃ ὁ διέ-
πων τὴν τύχην τῶν λαῶν νὰ προσφέρηται ἥμερος (γλυκὺς),
πρέπει ἀνάγκης τυχεύσης νὰ μεταχειρίζηται καὶ τὸ κέντρον
τῆς ἔξουσίας.

Τέλος τὰ σημεῖα τοῦ τρίτου εἴδους λέγονται φωνητικὰ,
ἐπειδὴ παριστάνουσιν ἀντικείμενα, τῶν ὅποιων ἡ
πρώτη φωνὴ εἴτε τὸ ἀρκτικὸν στοιχεῖον ἐμβαίνει εἰς τὴν
σύνθεσιν τῆς λέξεως; τοῦ ἐκφραζόμενου πράγματος· οὕτω
π. χ. πρὸς παράστασιν τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος λέων νὴ^τ
το χρεία νὰ σχηματισθῇ Λύχνος, Ἐλαία, Ωδόν, Νέφος, [δηλ. ΛΕΩΝ].

Ἡ ἵερὰ γραφὴ τάττει τὰ σημεῖα αὐτῆς κατὰ στίχον ὅρθιον [καθέτως] ἢ ὅριζόντειον· ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς
[συνήθως ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερὰ] εὑρίσκεται ὅπου
στρέφονται αἱ κεφαλαὶ ἀνθρώπων ἢ ζώων, ἢ τὰ γωνιώδη καὶ
κυρτὰ μέρη τῶν ἀψύχων πραγμάτων, τὰ ὅποια
εἰκονίζονται δὲ αὐτῆς· αἱ δὲ στῆλαι ἀναγινώσκονται ἐκ τῶν
κάτω πρὸς τὰ ἄνω.

Ἄλλὰ τί ἦτο τὸ πρώτιστον ἀντικείμενον τῶν ἐπιγραφῶν,
ὅσαι σκεπάζουσι τὰς πλευρὰς τῶν ὀβελίσκων; τοῦτο λέγεται
καὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης [3] · “δύω δὲ λιθίνους ὀβελίσκους (ἀνέθηκε τῷ θεῷ τῷ μάλιστα ἐνΘήβαις τιμωμένῳ
ὁ Σεσδοσίς ἢ Σέσωστρις) ἐκ τοῦ σκληροῦ λίθου πηχῶν τὸ
ὑφος εἴκοσι πρὸς τοὺς ἑκατὸν ἐφ' ὃν ἐπέγραψε τότε μέγεθος τῆς δυνάμεως καὶ τὸ πλῆθος τῶν προσόδων καὶ τὸν
ἀριθμὸν τῶν καταπολεμηθέντων ἐθνῶν κτλ.” ἀναγινώσκο-
μεν δὲ καὶ εἰς τὸν Σράβωνα ὄμοιως. “Τπὲρ δὲ τοῦ Με-

(1) Ὁραπόλλων. Βιβλ. 1. ἐρογλυφ. 3.

(2) Ὁραπόλ. 111, Ἀμμ. Μαρκελ. XVII. 4.

(3) I, 37.

μνονείου θῆκαι βασιλέων ἐν σπηλαίοις λατομηταὶ περὶ τετταράκοντα θαυμαστῶν κατασκευασμέναι θέας ἄξιαι ἐν ταῖς θήκαις ἐπὶ τινῶν ὀβελίσκων ἀναγραφαὶ δηλοῦσαι τὸν τε πλοῦτον τῶν τότε βασιλέων καὶ τὴν ἐπικράτειαν, ὡς μέχρι Σκυθῶν, καὶ Βακτρίων καὶ Ἰνδῶν καὶ τῆς νῦν Ἰωνίας διατείνασαν καὶ φόρων πλῆθος καὶ στρατιᾶς περὶ ἑκατὸν μυριάδας. [Βιβλ. XXVIJ. 1.]

N. A.